

Юлія Чайка

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
аспірант (Україна)

e-mail: yuliyachaika3@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9574-0535>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/3437486/chaika-yuliya/>

**Досягнення українського кіно на міжнародних кінофестивалях та форумах
(друга половина 1950-х – 1960-х рр.)**

Анотація. Метою статті є аналіз здобутків українського кінематографу доби відлиги на міжнародній арені, а саме: численні нагороди та відзнаки кінострічок на Каннському та Венеціанському фестивалях, фестивалі в м. Локарно (Швейцарія), у м. Мехіко, XII Міжнародному кінофестивалі у Сан-Франциско та інших поважних кіносвіту заходах, що є головною ознакою росту якості кінопродукції того періоду, та рівняння українських митців на західні традиції та техніки. **Методологією дослідження** стали загальноприйняті у сучасній історіографії принципи об'єктивності, історизму, системності, науковості, всебічності розгляду. Завдяки цим принципам авторка статті вивчає історичний процес в його динаміці, багатогранності взаємообумовлених зв'язків. **Наукова новизна роботи** полягає у тому, що вперше було системно досліджено здобутки українського кінематографу другої половини 1950-х – першої половини 1960-х років на світовій арені. **Висновки.** Після довгого періоду застою в кіномистецтві по закінченні війни, кіно стало широким полем для пошуку нових ідейних рішень, нових технічних можливостей та нових звершень. Це можна прослідкувати саме за визнанням кінематографу як на вітчизняній арені, так і на міжнародному рівні. Враховуючи, що українське радянське кіно було в ідейній ізоляції, воно не поступалось по своєму технічному рівні та ідейному змістові світовим шедеврам того часу.

Ключові слова: кіномистецтво, фільм, кінофестиваль, нагороди, відзнаки, міжнародний кінофестиваль, режисер, актор, оператор.

Постановка проблеми. Найкращим показником розвитку кіно є кінопрокат та визнання кіноробіт як в самій державі, так і за кордоном. У сучасній Україні відбувається справжній бум виробництва національних кінострічок, але на жаль, так було не завжди. У цьому дослідженні мова піде саме про період кінця 1950-х – початку 1960-х років, коли українське кіно, як і зараз отримало визнання за кордоном, здобувши міжнародні відзнаки на кінофестивалях. Період кінця 1950-х – початку 1960-х років був результативним для пошуку нових технічних та ідейних рішень, не дарма цей період в історії європейського кіно називають «новою хвилею». Що до вітчизняного кіно, то перебуваючи під політичним тиском, та тотальним контролем український кінематограф того часу зумів знайти свою нішу в кіномистецтві, що і було оцінено глядачами та кінокритиками.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Тема історії українського кіно доби відлиги досліджена в цілому досить повно, але необхідно звернути детальнішу увагу на деякі аспекти. Так, особливої уваги заслуговує тема кінопрокату та відзначення кінострічок як на вітчизняних кінофестивалях, так і зарубіжних.

Особливої уваги заслуговує дослідження Юрєнева Р. Н. «Канн – Москва – Венеція» [Юрєнев, 1963], де детально описано участь українських кінознімальних груп разом з акторами в міжнародних світових кінофестивалях, у складі делегацій Радянського Союзу. Автор звертає увагу на загальні європейські процеси в кіно того періоду, на так звану «нову хвилю» та висвітлення нової тематики і нових технічних рішень, що прямо залежало від загальних політичних та суспільних процесів у світі.

Тему прокату радянського кіно в Європі піднімає Л. Госейко [Госейко, 2009], цим самим демонструє визнання українського кіно на початку 1960-х років за кордоном.

Цінними джерелами, на рівні з архівними документами, є праця Вайсфельд І. «Наше многонациональное кино и мировой экран» [Вайсфельд, 1975]. І хоч праця несе агітаційний та пропагандистський характер є джерелом розуміння повсякдення кіноєпохи того часу.

Джерелом для дослідження теми став анотований каталог «100 фільмів українського кіно...» [100 років українського кіно: анотований каталог, 2009], проаналізувавши інформацію про стрічки випущені в період з 1950-х по початок 1960-х, можна відзначити популярність українського кіно за кордоном, особливо у Європі.

Мета статті. Проаналізувати здобутки українського кіно на міжнародних кінофестивалях та форумах, а також на всесоюзних кінофестивалях та кінопоказах, з метою виокремлення українського радянського кіно як частини світового кіномистецтва.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи історію радянського кінематографа, і українського в ньому зокрема, необхідно чітко розуміти, що він був невід'ємною складовою світового кіно. Ця теза підтверджується участю українських фільмів у міжнародних кінофестивалях. Те, що такі фільми як «Іванна» (режисер В. Івченко), «Анничка» (Б. Івченко), «Зачарована Десна» (Ю. Солнцева), «Три доби після безсмертя» (В. Довгань), «Сон» (В. Денисенко), та, безперечно, «Тіні забутих предків» (С. Параджанов), були відзначені високими нагородами за кордоном. Повне сприйняття цих стрічок зарубіжною аудиторією у прокаті, свідчить про те, що навіть будучи майже у культурному вакуумі українське кіно шукало і знаходило шляхи творчого розвитку поза ідеологією та політикою.

У післявоєнний період проведення міжнародних фестивалів стало традицією. І ці огляди не обмежувалися лише художніми фільмами, на конкурсах демонструвались також документальні і науково-популярні картини, влаштовувалися виставки кінолітератури.

Можна говорити, що період середини 1950-х початку 1960-х років став плідним для пошуку нових технічних рішень і способів зйомок. Кінематограф ніколи не стояв на місці що стосується саме технічного рішення, але водночас цей період був дуже плідним для кінематографістів. Новий пошук руху камери, постановка кадру, експерименти під час монтажу дали свої плоди. Також це дало поштовх до розвитку нових в радянському кіно жанрів.

Якщо говорити про якісний показник кінопромисловості, то в період з 1953 по 1961 р. лише на Київській кіностудії ім. О. П. Довженка було випущено 120 художніх фільмів [ЦДАГОУ. Ф. 1. Оп. 31. Спр. 2975. Арк. 156.].

Навіть не беручи до уваги, жанрове наповнення стрічок, цей показник, порівняно з минулими повоевними роками, дуже високий.

Загалом, не дивлячись на пошуки та експерименти, радянське ігрове, художнє кіно розвивало такі напрями: драму, мелодраму, комедію. Хоча, аналізуючи весь доробок режисерів, ближче до 1960-х років рамки між жанрами стають все розмитішими.

За допомогою партійних і радянських органів в Україні було проведено значну роботу з розвитку кіномережі та поліпшенню кінообслуговування населення. Протягом 1954 – 1965 рр. кіномережа зросла на 12,5 тис. кіноустановок, тобто більше як у два рази, зокрема державна – на 216, 3%, профспілкова на – 28,9%.

За цей період у містах і робітничих селищах збудовано 721 державний кінотеатр на 388 тис. місць, внаслідок чого в 1964 р. на кожні 1000 міських жителів припадало 50 посадкових місць проти 40 у 1958 році. Сільська кіномережа збільшилась на 122,4 %, зокрема державна на 131, 6% і профспілкова на 57,3%. На 1000 сільських жителів припадає 9,6 кіноустановки проти 3,7 в 1958 році [ЦДАГОУ. Ф. 1. Оп. 31. Спр. 2975. Арк. 156.].

Радянський Союз, навіть Українська РСР, у період 50-х – 60-х років брали участь у більш ніж у 50-ти кінофорумах та кінофестивалях: на сорока з них українські фільми завоювали високі фестивалні відзнаки (призи, премії, дипломи). Цей показник неможливо не взяти до уваги, і зазначити, не дивлячись на те, що радянське кіно порівняно з європейським було у пошуку себе та свого шляху розвитку, все ж не відставало за своєю якістю від світового.

Щоб чіткіше розуміти градацію та значення нагород, необхідно їх розділити на декілька груп: міжнародні кінофестивалі, всесоюзні кінофестивалі, великі нагороди та відзнаки СРСР, та лідери прокату за окремі роки.

Першопочатково міжнародні кінофестивалі та кінофоруми проводились у Франції, згодом практика участі у міжнародних кінофестивалях перейшла і в інші країни, та міста. Так, з часом подібні традиційні міжнародні огляди відбувались у чехословацькому місті-курорті Карлових Варах, у Локарно (Швейцарія). До міжнародних кінооглядів долучались все нові міста світу, зокрема Прага і Бухарест, Софія і Лейпциг, Амстердам і Едінбург, Берлін і Зальцбург, Лондон і Ванкувер, Торонто і Монтевідео, Сан-Франциско та інші.

Розпочнемо з відзнак міжнародного значення. Саме дякуючи їм, світове радянське кіно, і українське як його складова було високо оцінено кіномитцями.

Щоб визначити дванадцять «кращих фільмів всіх часів і народів» бельгійський кінематограф, у зв'язку з Всесвітньою виставкою в Брюсселі (1958 р.), провів серед найвидатніших істориків кіно і кінознавців конкурс (26 країн). У цьому конкурсі брали участь 117 діячів світового кіно. Шедеврами кіномистецтва світу серед 12 кінокартин більшістю голосів були визнані радянські фільми: «Броненосець «Потьомкін» Сергія Езенштейна, «Мати» Всеволода Пудовкіна, «Земля» Олександра Довженка. Причому перше місце зайняв «Броненосець «Потьомкін», який дістав 100 голосів із 117. Визнання трьох фільмів шедеврами світового кіномистецтва було великою перемогою радянської кінематографії [ЦДАВОУ. Ф. 4754. Оп. 1. Спр. 214. Арк. 1].

У результаті того ж голосування в число 12 кращих фільмів світу також ввійшли кінокартини «Золота гарячка» Чарльза Чапліна (США 1925 р.), «Викрадачі велосипедів» В. Де Сіка (Італія 1948 р.), «Пристрасті Жанни Д'Арк» Карла Дрейера (Франція 1928 р.), «Велика ілюзія» Жанна Ренуара (Франція 1937 р.), «Жадібність» Еріка фон Штрогейма (США, 1923 р.), «Нетерпимість» Д. Гриффіна (США, 1916 р.), «Громадянин Кейн» Орсона Уеллеса (США, 1941 р.), «Остання людина» Ф. Мурнау (Німеччина, 1924 р.) і «Кабінет доктора Калігарі» Р. Вірне (Німеччина, 1919 р.). Визнання цих фільмів було ознакою великого потенціалу українського радянського кінематографу, адже, зняті в добу «відлиги» черпали своє натхнення з повсякдення і базувались на майстерності митців [ЦДАВОУ. Ф. 4754. Оп. 1. Спр. 214. Арк. 2].

Великою повагою користувалися майстри радянського кіно – режисери, актори, оператори: Олександр Довженко, Сергій Ейзенштейн, Всеволод Пудовкін, Дзиг'я Вертов, визнані за кордоном як класики світового кіно. Широку популярність набули і такі відомі режисери, як Сергій Герасимов, Ігор Савченко, Григорій Чухрай, Іван Пир'єв, Михайло Ромм, Сергій Юткевич, Григорій Козінцев, Віктор Івченко, Тимофій Левчук, Сергій Параджанов та інші діячі радянського кіномистецтва.

На фестивалях у Венеції були відзначені преміями такі картини, як «Нескорені», «Адмірал Нахімов», «Весна», «Садко», «Вітрогонка».

На XI Міжнародному кінофестивалі в Каннах (Франція, 1958 р.) радянський кінофільм «Летять журавлі» (режисер Г. Каталозова, оператор С. Урусєвський) був удостоєний найвищої премії – «Золотої пальмової гілки». Кінооператору С. Урусєвському була присуджена перша премія Вищої технічної комісії Франції. До речі, фільм «Летять журавлі» удостоєний призів і премій у багатьох країнах світу (в Польщі, США, ФРН) [Юрєв, 1963: 175].

На Каннському міжнародному фестивалі в 1958 році журі відзначило блискучу гру кіноактриси Тетяни Самойлової, яка створила яскравий образ радянської жінки у фільмі «Летять журавлі». На кінофестивалі у Венеції (1957 р.) актриса Дзідра Ріттенбергс була нагороджена «Кубком за краще виконання жіночої ролі» у фільмі «Мальва» Київської кіностудії ім. О. П. Довженка, в якому виконала головну роль [Юрєв, 1963: 160].

Про загальне світове визнання високого рівня радянського кіномистецтва свідчить своєрідний фестиваль у м. Мехіко. На ньому представлені найкращі фільми 1958 року, які раніше (в тому ж році) були відзначені преміями. І в цьому змаганні дістали високі оцінки – особливі почесні дипломи – три радянські фільми: «Летять журавлі», «Тихий Дон», «Дім, в якому я живу».

На міжнародному фестивалі в Локарно (Швейцарія) трьом радянським фільмам – «Летять журавлі», «Сестри», «Артисти цирку» - були присуджені почесні дипломи.

Високих нагород удостоєні такі фільми українських кіностудій: «Павло Корчагін» режисерів О. Алова і В. Наумова (Міжнародний кінофестиваль в рамках VI фестивалю молоді та студентів, 1957 р.), «У мирні дні» режисера В. Брауна (премія Д. Демущькому за кращу операторську роботу, IV Міжнародний фестиваль в Карлових Варах, Чехословаччина, 1957 р.), «Весна на Зарічній вулиці» режисерів М. Хуцієва і Ф. Миронера (бронзова медаль, Міжнародний кінофестиваль в рамках VI фестивалю молоді та студентів, 1957 рік), «Тарас Шевченко» режисера І. Савченка (особливий почесний диплом за режисуру, премія за виконання ролі – актору Сергію Бондарчуку, VII Міжнародний кінофестиваль в Карлових Варах (Чехословаччина, 1952 рік), «Прощайте голуби» режисера Я. Сегера за фільм, створений молодими митцями (кінофестиваль трудящих, Чехословаччина, 1961 рік) та інші [Корнієнко, 1965: 215].

Стрічка «Мальва» (1956 р.) режисера В. Браун, отримала на 18-му міжнародному кінофестивалі у Венеції, який проходив в 1957 р. премію «Кубок Вольпі». 1958 року – ще одну нагороду, на Всесоюзному кінофестивалі у Москві – премія за художнє оформлення – М. Юферову [100 фільмів українського кіно, 2009: 165].

Кінострічка «Павло Корчагін», що була знята 1956 р., отримала на I-му міжнародному кінофестивалі у Москві (1958 р.) срібну медаль, а також заохочувальний диплом. Стрічка була лідером прокату 1957 року – 15 місце [100 фільмів українського кіно, 2009: 166].

Роботу режисера «Дорогою ціною» (1957 р.) відзначено Британською кіноакадемією, як кращий зарубіжний фільм, який демонструвався в Англії у 1958 р [100 фільмів українського кіно, 2009: 167].

1962 рік був урожайний щодо відзначення радянських фільмів на різних міжнародних кінофорумах, які відбулися у Чехословаччині, Франції, Італії, Аргентині, Австралії, Польщі, Уругваї, Канаді, Швейцарії, США, Англії, Югославії.

На XXIII Міжнародному кінофестивалі у Венеції Гран-прі – приз «Золотої лева св. Марка» завоював відомий радянський фільм «Іванове дитинство» режисера А. Тарковського. Цей же фільм на кінофестивалі в Сан-Франциско одержав (за режисуру) приз «Золоті ворота».

Створений Ялтинською кіностудією фільм «Прощайте, голуби» в Мельбурні завоював приз за режисуру «Срібний бумеранг» [100 фільмів українського кіно, 2009: 112].

Щоб краще уявити собі особливості міжнародних кінозв'язків, зокрема характер значення міжнародних фестивалів, щоб глибше усвідомити величезне значення Московських міжнародних кінофорумів, розвитку прогресивного тогочасного кіномистецтва світу, необхідно звернутися до деяких фактів.

У дні проведення кінофестивалів у місті Канни або у Венеції, а також після того, коли були вже підведені підсумки конкурсів, газети і журнали різних напрямків і уподобань дуже високо оцінювали мистецькі досягнення радянської кінематографії, новаторство і самобутність наших фільмів. Свідченням цього є, зокрема, увага преси до фільму Григорія Чухрая «Балада про солдата», представленого на Каннському фестивалі в 1961 році. «Дивовижний шедевр, який приголомшив, захопив і рядових глядачів, і естетів, переконавши їх в тому, що вони присутні при народженні ще одного монумента сьомого мистецтва» [Журов, 1962: 55], – писала французька газета «Орор». «Балада, про солдата» – ще одне нове чудо радянського кіно, яке завдяки своїй ліричності й чистоті зворушує навіть непересічних критиків» [Алфьорова, 2007: 22], – відзначала газета «Експрес». Журі присудило премію «За кращий відбір фільмів на фестиваль» відразу двом фільмам «Баладі про солдата» і «Дамі з собачкою».

Ще раніше, в 1960 році, на VI Міжнародному кінофестивалі в Сан-Франциско фільм «Балада про солдата» одержав першу премію «Золоті ворота», а постановник Григорій Чухрай був визнаний кращим режисером.

Розвиток кінематографу в Україні набрав великих обертів у 1960-х роках, як в кількісному, так і в жанровому значенні. Розширення баз і павільйонів для зйомок, оновлення техніки, відкриття нових напрямів і жанрів давало можливість створення кінематографічних шедеврів. У цей період своє піднесення переживає і світовий кінематограф. Переїняття досвіду, ідей для сюжетів, технічних новинок – стало для радянських кінематографістів життєвою необхідністю, аби не залишились у культурному вакуумі.

Характерною особливістю кращих кінотворів 50-х років був пошук ідентичності, порушення давно забутих тем, більш глибоким стає психологічний аспект зображення людини, визначаються ознаки героїчно-романтичного створення героя і психологічні дослідження особистості [Островський, 1989: 156].

Кінорежисери, за допомогою експериментальних засобів постановки та технічних можливостей камери, в центр кожної історії у стрічці намагалися поставити справжні (нешаблонні) людські долі та переживання, емоції, цим самим відходили від епохи революційного та агітаційного кіно.

Так, на міжнародному фестивалі в Пном-Пені (Камбоджа) художньому фільму «Анничка» (автори сценарію Б. Загорулько, В. Івченко, режисер Б. Івченко) присуджено спеціальний приз журі – «Золота Вежа Байона».

Що стосується фільму «Три роки після безсмертя» (1963 р), то він отримав приз Міністерства оборони СРСР на всесоюзному кінофестивалі у Ленінграді 1964 р. Також, диплом за режисуру Володимиру Довганю було надано на 8-му міжнародному кінофестивалі у Ванкувері (Канада), 1965 р. Фільм став лідером прокату в 1963 р. – 14 місце [100 фільмів українського кіно, 2009: 217].

Новинкою були науково-популярні фільми. Вони користувались великим попитом у молоді. Світ стомився від війн і прагнув чогось інтелектуального, перспективного, незвіданого.

Повнометражна науково-популярна картина «Мова тварин» (автор сценарію Ю. Аліков, режисер Ф. Соболев, оператор Л. Прядкін) завоювала «Золотий голуб» на Міжнародному фестивалі в Лейпцизі (НДР), срібний кубок журі – на Міжнародному фестивалі в Пном-Пені (Камбоджа), Золотий приз журі – на міжнародному фестивалі дитячих фільмів в Тегерані і на цьому ж фестивалі приз «Золотий дельфін», також фільм завоював почесний диплом на Белградському фестивалі по охороні природи [ЦДАВОУ. Ф. 4754. Оп. 1. Арк. 214].

Політика СРСР щодо розвитку мистецтва, літератури, кіно була дуже жорсткою, стрічки що випускались на широкі екрани проходили цензуру, далеко не всі фільми, які розпочинали знімати, закінчували. Держава дуже прискіпливо відбирала фільми іноземного походження для загального прокату, лише ідеологічно надійні могли потрапити на екрани, митці кіно були під пильним наглядом, і все ж, не дивлячись на цей культурний вакуум, українське радянське кіно ішло майже в ногу з європейським, здобувало визнання у світі, отримувало нагороди та користувалось попитом у глядачів. Англійський історик Норман Дейвіс звернув увагу на парадокс, який полягав у тому, що «радянські репресії породили щире прагнення створити незалежну високу культуру, спрагли пошуки духовних та естетичних вартостей, невідомі більшості інших країн. Аморальність офіційної політики виробила свої власні моральні антитіла» [Дейвіс, 2018:108].

Висновки. Отже після довгого застою в кіномистецтві по закінченню війни, після відбудови всієї кіногалузі та кінопрокату, після послаблення політичного та економічного тиску на кіно, ця галузь заграла новими барвами та значеннями. Чітко це можна прослідкувати саме

за визнанням кінематографу як на вітчизняній арені, так і на міжнародному рівні. Враховуючи той фактор, що українське радянське кіно було майже в ідейній ізоляції, та зацмлене в ідеології, воно не поступалось по-своєму технічному рівні та ідейному змістові світовим шедеврам кіно того часу. Період другої половини 1950-х – початок 1960-х років був багатий на дуже цікаві та захоплюючі кінофільми, не даремно цей період в історичній науці ознаменовують як період нового ренесансу кінематографу. Не дивно, що період розквіту радянського кіно практично в одній хронології співпадає з європейською так званою «Новою хвилею» в кіно, що ще раз доказує феноменальність українського кінематографу.

Подяка. Висловлюю щирю вдячність працівникам архівних установ та бібліотек за сприяння у підготовці статті, а також членам редколегії журналу за консультації, надані під час підготовки статті до друку.

Фінансування. Авторка не отримала фінансової підтримки для дослідження та публікації цієї статті.

Джерела та література:

- 100 фільмів українського кіно: анотований каталог за проектом ЮНЕСКО.** (2009). «Національна кінематографічна спадщина» Біляєва Раїса (упорядник). Київ. 526 с.
- Алфьорова, З. І.** (2007). *Історія кінематографа і телебачення : навч. посіб. Ч. 1.* Харків: Харківська державна академія культури. 88 с.
- Вайсфельд, И.** (1975). *Наше многонациональное кино и мировой экран.* Москва. 135с.
- Госейко, Любомир.** (2009). *Історія українського кінематографа 1896 — 1995 рр.* Київ. 485с.
- Госейко, Л.** (2010). Українські фільми у французькому прокаті: [до історії питання продажу українських фільмів «Совекспортфільмо», кінопрокат, позицію української амбасаді]. *Українське кіно від 1960-х до сьогодні. Проблема виживання: зб.наук.ст.* С. 112 – 121.
- Дейвіс, Н.** (2018). *Європа: Історія.* Київ: Основи. 1464 с.
- Журов, Г. В.** (1962). *Київська кіностудія імені О. Довженка : Нарис.* Київ : Держ. вид-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР. 79 с.
- Корнієнко, І.С.** (1965). *На орбітах кіномистецтва. Про міжнародні кінофестивалі.* Київ. 215с.
- Новікова, Л. Є.** *Український кінематограф і процеси національної ідентифікації на рубежі ХХ - ХХІ століть [Текст] : автореф. дис. канд. мистецтвознав.: 17.00.04* Київ: Національна академія наук України, Інститут мистецтвознава, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. 18 с.
- Островский, Г. Л.** (1989). *Одесса, море, кино: страницы истории далекой и близкой.* Київ. 185 с.
- ЦДАВОУ.** Центральний державний архів вищих органів влади і управління.
- ЦДАГОУ.** Центральний державний архів громадських об'єднань України.
- Юрєнев, Р. Н.** (1963) *Канн – Москва – Венеція. Кинофестивали.* Москва: Искусство. 215с.

Юлія Чайка

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, аспірант (Україна)

Достижения украинского кино на международных кинофестивалях и форумах (вторая половина 1950-х - 1960-х годов)

Анотація. *Целью статьи является анализ достижения украинского кинематографа эпохи оттепели на международной арене, а именно: многочисленные награды и отличия кинолента на Каннском и Венецианском фестивалях, фестивале в г. Локарно (Швейцария), в г. Мехико, XII Международном Кинофестивале в Сан-Франциско и иных уважительных киномира мероприятиях, что является главным признаком роста качества кинопродукции того периода, и равенство украинских художников на западные традиции и техники. Методологиями исследования стали общепринятые в современной историографии принципы объективности, историзма, системности, научности, всесторонности рассмотрения. Благодаря этим принципам автор статьи изучает исторический процесс в его динамике, многогранности взаимообусловленных связей. Научная новизна работы заключается в том, что впервые системно исследовано достижения украинского кинематографа второй половины 1950-х – первой половины 1960-х годов на мировой арене. Выводы. После долгого периода застоя в киноискусстве по окончании войны, кино стало широким полем для поиска новых идейных решений, новых технических возможностей и новых свершений. Это можно проследить именно по признанию кинематографа как на отечественной арене, так и на международном уровне. Учитывая, что украинское советское кино было в идейной изоляции, и ущемленное в идеологии, оно не уступало по своему техническому уровню и идейному содержанию мировым шедеврам того времени.*

Ключевые слова: киноискусство, фильм, кинофестиваль, награды, знаки отличия, международный кинофестиваль, режиссер, актер, оператор

Yuliia Chaika

Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University, Postgraduate (Ukraine)
**Achievements of Ukrainian movie at international film festivals and forum
(the second half of the 1950s - 1960s)**

Abstract. *The purpose of the article is to analyze the achievements of the Ukrainian cinema of the thaw era in the international arena. Namely, numerous awards and film awards at the Cannes and Venice Festivals, the Locarno (Switzerland) Festival, Mexico City, the 12th San Francisco International Film Festival, and other important film events are the hallmarks of the quality of film production period, and the equation of Ukrainian artists with Western traditions and techniques. The methodology of the study has become generally accepted in modern historiography the principles of objectivity, historicism, systematic, scientific, comprehensive consideration. Thanks to these principles, the author of the article examines the historical process in its dynamics, the multifaceted nature of interconnected relationships. The scientific novelty of the work is that the achievements of Ukrainian cinematography of the second half of the 1950s - the first half of the 1960s on the world stage were systematically explored for the first time. Conclusions. After a long period of stagnation in the cinema after the war, with the beginning of the weakening of political and economic pressure on cinema and the arts in general, cinema became a wide field for the search for new ideas, new technical possibilities and new achievements. This can be traced to the recognition of cinematography, both domestically and internationally. Considering that Ukrainian Soviet cinema was ideologically isolated and entrenched in ideology, it was not inferior in its technical level and ideological content to the world masterpieces of cinema of that time.*

Key words: cinema, film, film festival, awards, honors, international film festival, director, actor, operator.

References:

- 100 filjmiv ukrajinsjkogho kino: anotovanyj katalogh za proektom JuNESKO.** (2009). [100 films of Ukrainian cinema: an annotated UNESCO project catalog]“ *Nacionaljna kinematografichna spadshhyna” Biljajeva Rajisa (uporjadnyk)*. Kyjiv. 526 s. [in Ukrainian].
- Alfjorova, Z. I.** (2007). *Istorija kinematoghrafa i telebachennja : navch. posib. Ch. 1.*[History of cinema and television] Kharkiv: Kharkivska derzhavna akademija kuljturny. 88 c. [in Ukrainian].
- CDAGHOU.** Centralnyj derzhavnyj arkhiv ghromadsjkykh ob'jednanj Ukrajinjy. [Central State Archives of Higher Authorities and Administration of Ukraine].
- CDAVOU.** Centralnyj derzhavnyj arkhiv vyshhykh orghaniv vlady i upravlinnja. [The Central State Archive of Public Associations of Ukraine].
- Dejvis, N.** (2018). *Jevropa: Istorija.* [Europe. History]. Kyjiv: Osnovy. 1464 s. [in Ukrainian].
- Ghosejko, L.** (2010). *Ukrajinsjki filjmy u francuzjkomu prokati: [do istoriji pytannja prodazhu ukrajinsjkykh filjmiv «Soveksportfiljmo», kinoprokat, pozyciju ukrajinskoji ambasady.* [Ukrainian films in the French box office: (to the history of the issue of sale of Ukrainian films "Sovetsexportfilm", cinema, position of the Ukrainian Embassy)]. *Ukrajinsjke kino vid 1960-kh do sjoghodni. Problema vyzyvannja: zb.nauk.st.* S. 112 – 121. [in Ukrainian].
- Ghosejko, Ljubomyr.** (2009). *Istorija ukrajinsjkogho kinematoghrafa 1896 — 1995 rr.* [History of Ukrainian Cinematography 1896 - 1995]. Kyjiv. 485s. [in Ukrainian].
- Jurenev, R. N.** (1963) *Kann – Moskva – Venecija. Kynofestyvaly.* [Cannes – Moscow – Venice. Film festivals] Moskva: Yskustvo. 215s. [in Russian]
- Kornijenko, I. S.** (1965). *Na orbitakh kinomystectva. Pro mizhnarodni kinofestyvali.* [In the orbits of cinema. About international film festivals]. Kyjiv. 215s. [in Ukrainian].
- Novikova, L. Je.** *Ukrajinsjkyj kinematoghraf i procesy nacionaljnoji identyfikaciji na rubezhi XX - XXI stolitj [Tekst] : avtoref. dys. kand. mystectvoznava. : 17.00.04.* [Ukrainian Cinematography and National Identity ProcessesFrom the Twentieth - Twenty-first Century]. Kyjiv: Nacionaljna akademija nauk Ukrajinjy, Instytut mystectvoznava, foljklorystyky ta etnologhiji im. M. T. Ryljsjkogho. 18 s.
- Ostrovskij, Gh. L.** (1989). *Odessa, more, kyno: stranyсы ystoryy dalekoj y blyzkoj.* [Odessa, the sea, cinema: pages of the history of far and near]. Kyjiv. 185 s. [in Russian]
- Vajsfeljd, Y.** (1975). *Nashe mnoghonacyonaljnoe kyno y myrovoj ekran.* [Our multinational cinema and world screen]. Moskva. 135s. [in Russian].
- Zhurov, Gh. V.** (1962). *Kyjivjsjka kinostudija imeni O.Dovzhenka : Narys.* [Kyiv Dovzhenko Film Studio. Sketch]. Kyjiv : Derzh. vyd-vo obrazotvorchoho mystectva i muzychnoji literatury URSR. 79 s. [in Ukrainian].

Статтю надіслано до редколегії 09.01.2020 р.
Статтю рекомендовано до друку 16.02.2020 р.